

Namn att minnas

Ulf af Trolle

Ätten Trolle nådde sin högsta ryktbarhet redan i början av 1500-talet genom ärkebiskop Gustav Trolle — mannen som animerade Kristian II till Stockholms blodbad.

Ätten af Trolle har först i våra dagar nått en motsvarande ryktbarhet genom professor Ulf af Trolle — "företagsdoktorn" med amputationer som specialitet. Detta innebär säkerligen en orättvisa mot hans store förfader generalamiralen Henrik af Trolle, som med Gustaf III:s starka stöd och hjälp av Chapmans snille nyskapade svenska flottan. Men på den tiden existerade inte begreppet PR, ett ämne i vilket Ulf af Trolle skulle kunnat vara professor om han inte råkat bli det i företagsekonomi, särskilt distributionsteknik.

Ulf af Trolles sinne för PR — eller om man så vill hans ekonomiska företagsamhet och hans högt utvecklade teknik för distribution av sig själv — har kanske aldrig visat sig tydligare än under Coronaaffären. Efter mycket invecklade turer, varunder af Trolle bl a telegrafiskt avsåg sig ledamotskapet i Coronas styrelse men efter två timmar återtog avsägelsen sedan han kommit underfund med att han i annat fall också måste avgå som Coronas VD, har han framstått som "segerherren i kampen om Corona", för att citera en entusiastisk pressröst. Inte minst imponerande är att denne typiske teknokrat lyckats "lösa den komplicerade affären efter de anställdas önskemål" för att citera en annan, lika entusiastisk pressröst. Den store företagsdoktorn som så ofta varit den store företagsdiktatorn gör till slut succé i rollen som den store företagsdemokraten. Applåder! Det kan man kalla ett förvandlingsnummer värdigt en — trolleriprofessor.

Men Ulf af Trolle förstod tidigt att dra uppmärksamheten till sin person. Riksbekant blev han 1967 när han efter 16 år som professor vid Handelshögskolan i Göteborg, varav tre år som högskolans rektor, icke blott avsåg sig sin befattning utan även förklarade sig beredd att bli docent hos sin efterträdare. Ja,

inte nog med det, han ville även lämna docenturen om det skulle visa sig att han stod i vägen för någon yngre förmåga. På ett mer hjärte- och publikknipande sätt kan man inte gärna förbereda sin övergång till mera lukrativa uppgifter inom näringslivet. Efter att redan under högskoletiden flitigt ha anlåtits för utrednings- och konsultuppdrag sitter han numera i över tjugotalet svenska företagsstyrelser, av vilka han är ordförande i något tiotal.

Ulf af Trolle har en mycket borgerlig bakgrund. Han föddes 1919 som son till en mejerikonstulent, tog studenten som privatist 1939 och diplomerades från Handelshögskolan i Stockholm 1945. Han tvekade mellan näringslivet och fortsatta studier och valde till sist det senare — så småningom har han, som framgått, förstått att förena det bästa av de två världarna: den akademiska och affärsvärlden. Han började som amanuens vid Affärsökonomiska Forskningsinstitutet men blev redan som 32-årig ekonomie licentiat utnämnd till professor i Göteborg. Doktorstiteln har han inom parentes sagt inte därför behövt sakna: kungen av Siam har nämligen gjort honom till ekonomie hedersdoktor vid Chulalongkornuniversitetet, en ärebetygelse som tidigare endast tillkommit kungligheter och regeringsledamöter... Det bör ju kännas be- tryggande.

Som akademisk lärare hade af Trolle rykte om sig att vara effektiv, hård och fordrande. Begåvade elever tog han under sitt högst personliga beskydd, och så länge de uppfyllde sin mentors höga krav och — väl så viktigt — rättade sig efter hans riktlinjer kunde de vara förvissade om goda rekommendationer till påläggsposter inom näringslivet. Som en följd härav har af Trolle åtskilliga vänner — och ett par fiender — bland fd lärjungar på ledande befattningar i affärsvärlden.

I den *image* som af Trolle snart nog skapade sig är hans dynamiska arbetstempo en intresserande del. Som professor icke blott organiserade, administrerade och examinerade han

rastlöst utan hann även — åtminstone i början — med åtskillig forskning, som avkastade en rad skrifter. Några titlar som säger en del om hans intresseinriktning: "Från producent till konsument", "Bruttoprissystemet", "Hårdare tider, hårdare tag", "Effektiv konkurrens". Det dröjde inte länge förrän han fick praktisera sina hårdare tag för att uppnå effektiv konkurrens inom den svenska företagsvärlden. Han anlätades alltmera för saneringar och rationaliseringar inom vårt näringsliv, och det var som företagsdoktor han etablerade sig efter att ha lämnat professuren — uttrycket är fö hans eget. För några år sedan beslöt han visserligen att vända ett otacksamt och hopp-löst fosterland ryggen, men det är inte första gången af Trolle visat att han inte är sämre karl än att han kan ändra sig.

Sin kometliknande bana som det svenska näringslivets helbräddagörare har han utan falsk blygsamhet (och utan att nämna sina få men dock fiaskon), skildrat på följande sätt i en bulletin till Coronas anställda:

— Jag har under all min verksamhet som "företagsdoktor" tillämpat en totalt öppen informationspolitik och en demokratisk beslutsprocess i något, som torde vara det mest gigantiska experiment, som någonsin gjorts i personalpolitiska frågor. Det har omfattat en lång rad svenska företag av skiftande storleksordning. Det räcker här med att erinra om — i bokstavsordning — AGA, Bahco Verktyg, Borås Wäfveri, Coronakoncernen, Fagersta, Mecman och Volvo BM.

Självkänslan är det som synes inget fel på, möjligen stilistiken. Lägg till detta följande dagsprogram, meddelat i en intervju, och man får en rätt god bild av företagsdoktorn: "04.30 Morgongymnastik i Askim, där han äger ett hus. 06.00 Arbete på Coronas kontor i Göteborg. 08.00 Flyg till Emmaboda i Småland där han är ordförande i styrelsen för Emmaboda glasbruk. 10.00 Flyg till Stockholm och styrel-

sesammanträde med AGA. 17.30 Flyg till Västtyskland och nya sammanträden." En helt vanlig dag, kommenterar professorn, som flyger 50 000 svenska mil per år, och pendlar mellan Princeton i USA där han har sin familj (och en forskningsprofessur) och Sverige så gott som varje veckoslut...

Hur orkar han? Ingen fara: han sover gott på flyget och håller sig i form med golf, tyngdlyftning (han har varit ordförande i Svenska tyngdlyftningsförbundet!), bastu — och så har han den egenheten att han inte äter lunch. "När andra äter lunch, motionerar jag," meddelar han. "Det är mycket nyttigare". Dessemellan uttalar han sina oförgrip-liga meningar om samhället. Av två onda ting föredrar han det mindre onda och socialism är i alla fall bättre än vår blandekonomi (låt vara att han blivit miljonär genom att hålla den vid liv). Sovjets administration borde vara en förebild för den svenska. Men fick han rationalisera AB Sverige skulle han avskeda var fjärde statstjänsteman: "det är ett fruktansvärt slöseri i den offentliga sektorn, byråkraterna producerar ingenting, de bara kostar pengar." Ingen företagsledare borde sitta längre än femton år. Själv skall han sluta så snart Corona går med vinst och återvända till vetenskapen i Princeton.

Hur hänger detta ihop? Hänger det över huvud taget ihop? Övermänniska eller undergörare? Hjälteedåd eller hokuspokus? Några omdömen: "en underbar sällskapsmänniska," "en datamaskin utan förståelse", "ett geni på sitt område." Svenska Dagbladets Göran Albinsson har vitsigt frågat om coronan kring af Trolle håller på att vissna? Tja, det är inte lätt att säga. Men hur som helst är det svårt att tro att han har trollat färdigt. Det skulle förvåna om han inte fortsatte att utföra magiska konstern på affärlivets scen — så svårt som han har att hålla sig borta från rampljusset.

G U